

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมการตลาดของบริษัทการตลาดแบบหลายชั้น : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง บริษัท สุฟริเคอร์ม อินเตอร์เนชันแนล จำกัด และ บริษัท แอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด นั้น มีกรอบ แนวทางในการศึกษา โดยใช้แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของทัศนคติและแนวคิดส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งในบทนี้ได้กล่าวถึงรายละเอียดของแนวความคิดดังกล่าว รวมถึงงานวิจัยหรือวรรณกรรมที่ได้เคยศึกษาเกี่ยวกับบริษัทการตลาดหลายชั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีและแนวความคิด

ในการศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมการตลาดของบริษัทการตลาดแบบหลายชั้น : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง บริษัท สุฟริเคอร์ม อินเตอร์เนชันแนล จำกัด และ บริษัท แอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ใช้แนวคิดในการประกอบการศึกษาดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitudes) หมายถึง ความโน้มเอียงในการเรียนรู้เพื่อให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งประกอบด้วย แนวความคิดการบริโภคเฉพาะอย่าง หรือแนวความคิดที่สัมพันธ์กับการตลาด เช่น ผลិតภัณฑ์ ตราสินค้า บริการ ความเป็นเจ้าของ การใช้ผลិតภัณฑ์ การโฆษณา ราคา สื่อกลาง หรือผู้ค้าปลีก ฯลฯ¹¹

---

¹¹ Schiffman, Leon G. and Leslie Lazar Kanuk, *Consumer Behavior*. 5th ed. (New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1994), page 657.

ตามโมเดลองค์ประกอบทัศนคติ 3 ประการ¹² (Tricomponent attitude model) กล่าวว่าทัศนคติประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1.1 ความเข้าใจ (Cognitive) คือ ความรู้ (Knowledge) การรับรู้ (Perception) และความเชื่อถือ (Beliefs) ของผู้บริโภคที่มีต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนของความเข้าใจเป็นส่วนประกอบส่วนแรก ซึ่งก็คือความรู้และการรับรู้ที่ได้รับจากการประสมประสานกับประสบการณ์โดยตรงต่อทัศนคติและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหลายแหล่งข้อมูล ความรู้และผลกระทบต่อกรรับรู้จะกำหนดความเชื่อถือซึ่งหมายถึง สภาพด้านจิตใจอันสะท้อนความรู้เฉพาะอย่างของบุคคลและมีการประเมินเกี่ยวกับความคิด หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งก็คือการที่ผู้บริโภคมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่ง คุณสมบัติของสิ่งหนึ่ง หรือพฤติกรรมเฉพาะอย่างอันนำไปสู่ผลลัพธ์เฉพาะอย่าง

1.2 ความรู้สึก (Affective or Feeling learning) คือ อารมณ์ (Emotion) หรือความรู้สึก (Feeling) ของผู้บริโภคที่มีต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สภาพที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ได้แก่ ความสุข ความเศร้า ความอาย ความรังเกียจ ความกังวล ความประหลาดใจ สภาพอารมณ์จะสามารถเพิ่มประสบการณ์ด้านบวกหรือลบซึ่งประสบการณ์จะมีผลกระทบทางด้านจิตใจและวิธีที่บุคคลปฏิบัติการ ใช้การวัดการประเมินผลถึงทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยอาศัยเกณฑ์ ดี-เลว ยินดี-ไม่ยินดี พอใจ-ไม่พอใจ ชูใจ-ไม่ชูใจ

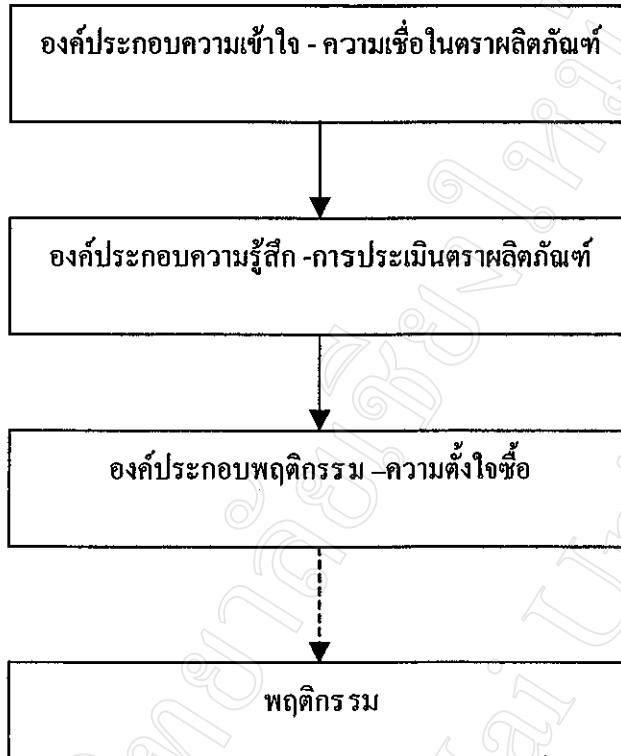
1.3 พฤติกรรม (Conative or Doing or Behavior) คือ ความน่าจะเป็นหรือแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมของผู้บริโภคด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งต่อทัศนคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออาจหมายถึงความตั้งใจที่จะซื้อ โดยรวมถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยคะแนนความตั้งใจของผู้ซื้อสามารถนำไปใช้เพื่อประเมินความน่าจะเป็นของการซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคหรือพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

ทัศนคติที่มีต่อตราผลิตภัณฑ์ (Brand) หมายถึง ผู้บริโภคเรียนรู้ที่จะประเมินตราผลิตภัณฑ์ว่ามี ความพอใจ หรือไม่พอใจ นั่นคือ การประเมินตราผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคมีพื้นฐานจาก แย่ (Poor) ถึง ดีมาก (Excellent)¹³

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 667.

¹³ Henry Assael, *Consumer Behavior and Marketing Action*. 5th ed. (South-Western College Publishing, An International Thomson Publishing Company, 1995), page 266.

องค์ประกอบทัศนคติ 3 ประการ¹⁴ (Three Components of Attitudes) เป็นการเชื่อมโยงความเชื่อในตราผลิตภัณฑ์ การประเมินตราผลิตภัณฑ์ และความตั้งใจซื้อ แสดงดังรูปต่อไปนี้

องค์ประกอบของทัศนคติได้แก่

1.1 องค์ประกอบความเข้าใจ (Cognitive) หรือความคิด (Thinking) หมายถึง ความเชื่อในตราผลิตภัณฑ์ (Brand Beliefs)

องค์ประกอบทัศนคติส่วนที่ 1 ได้แก่ความเชื่อของผู้บริโภคเกี่ยวกับลักษณะของตราผลิตภัณฑ์ อันได้แก่ คุณสมบัติ และประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถทราบได้โดยการสำรวจผู้บริโภคโดยใช้แบบสอบถาม และผู้บริโภคให้คะแนน (Rating) ความคิดเห็นที่มีต่อคุณสมบัติและประโยชน์ของตราผลิตภัณฑ์ช่วยให้นักการตลาดสามารถรู้ถึงจุดแข็งจุดอ่อนของแต่ละตราผลิตภัณฑ์อันเป็นประโยชน์ในการแข่งขันทางธุรกิจ อย่างไรก็ตามการสำรวจดังกล่าวข้างต้นไม่สามารถบอกถึงความต้องการและทัศนคติด้านบวกของผู้บริโภคที่มีต่อตราผลิตภัณฑ์ได้ ดังนั้นการประเมินตราผลิตภัณฑ์จึงมีความสำคัญเพราะสามารถแสดงถึงความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อตราผลิตภัณฑ์ได้

¹⁴ เรืองเคียวกัน, หน้า 267-269.

1.2 องค์ประกอบความรู้สึก (Affective/Feeling) หมายถึง การประเมินตราผลิตภัณฑ์ (Brand valuations)

องค์ประกอบทัศนคติส่วนที่ 2 ได้แก่ ความพอใจ ความรู้สึก เป็นตัวแทนการประเมินตราผลิตภัณฑ์ทั้งหมด ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับตราผลิตภัณฑ์มีหลายแง่มุม เพราะความเชื่อแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจของผู้บริโภคที่มีต่อคุณสมบัติของตราผลิตภัณฑ์ ดังนั้นองค์ประกอบในด้านความพอใจเป็นเพียงแง่มุมเดียวเท่านั้น การประเมินตราผลิตภัณฑ์ทั้งหมดสามารถวัดได้จากการให้คะแนน (Rating) ตราผลิตภัณฑ์ จาก “แย่” จนถึง “ดีมาก” หรือ “น้อยที่สุด” จนถึง “มากที่สุด”

ในองค์ประกอบทั้ง 3 การประเมินตราผลิตภัณฑ์เป็นศูนย์กลางในการศึกษาทัศนคติ เพราะว่าเป็นข้อสรุปความโอนเอียงของผู้บริโภค ว่ามีความพอใจหรือไม่พอใจในตราผลิตภัณฑ์ ความเชื่อในตราผลิตภัณฑ์เป็นเพียงส่วนขยายที่มีอิทธิพลต่อการประเมินตราผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานการตัดสินใจของพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นต่อไป ในความเป็นจริงการประเมินตราผลิตภัณฑ์มีความหมายเหมือนกับทัศนคติที่มีต่อตราผลิตภัณฑ์ ในด้านความโอนเอียงการประเมินตราผลิตภัณฑ์ว่ามีความพอใจหรือไม่พอใจ

1.3 องค์ประกอบพฤติกรรม (Conative/Action) หมายถึง ความตั้งใจซื้อ (Intention to buy)

องค์ประกอบทัศนคติส่วนที่ 3 ได้แก่ พฤติกรรม หมายถึง ความโอนเอียงของผู้บริโภคที่จะกระทำต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นที่น่าพอใจหรือมีตัวตน เช่น ผลิตภัณฑ์ กลุ่มบุคคล กลุ่มสังคม ฯลฯ หรือเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน เช่น จริยธรรม ฯลฯ ก็ได้ ในการวัดความตั้งใจซื้อเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด

ทั้ง 3 องค์ประกอบ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบทั้ง 3 เป็นลำดับขั้น โดยความเชื่อในตราผลิตภัณฑ์มีผลต่อการประเมินตราผลิตภัณฑ์ และการประเมินตราผลิตภัณฑ์มีผลต่อความตั้งใจซื้อ โดยมีข้อสมมติฐานว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบ มีบทบาทสำคัญต่อกลยุทธ์ทางการตลาด

ผู้จัดการฝ่ายการตลาดมักทำการทดลองกับองค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาด แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ทางเลือกโฆษณา บรรจุภัณฑ์ หรือ ตราผลิตภัณฑ์ เพื่อที่จะตัดสินใจว่าสิ่งใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ซื้อมากที่สุด ในการทดสอบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางเลือก มีการควบคุมสภาพแวดล้อมโดยกำหนดให้ตัวแปรอื่นคงที่ ยกเว้นตลาดที่ต้องการทดสอบ เมื่อผู้บริโภคเห็นโฆษณา หรือมีการให้ผลิตภัณฑ์ทดลองใช้ จึงมีการถามความตั้งใจซื้อ หลังจากได้ทดลองใช้หรือมีประสบการณ์แล้ว โดยนักการตลาดจะเลือกผลิตภัณฑ์ที่ได้คะแนนสูงที่สุด

หลายครั้งความเชื่อมโยงของทั้ง 3 องค์ประกอบอาจจะไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงก็เกิดขึ้นบ่อยเพียงพอที่ทำให้มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาด

2. แนวคิดส่วนประสมทางการตลาด

ในด้านการตลาด สิ่งสำคัญที่มีส่วนต่อความสำเร็จของแต่ละองค์กร คือ การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อค้นหาโอกาสทางการตลาดที่น่าสนใจ และการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดและแผนการตลาดที่สามารถสร้างกำไร ดังนั้นแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดจึงมีความจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดของแต่ละบริษัท

แนวคิดส่วนประสมทางการตลาด¹⁵ (Marketing mix หรือ 4Ps) หมายถึง ตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ซึ่งบริษัทใช้ร่วมกันเพื่อสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย อันประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลิตภัณฑ์ (Product)

ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าให้พึงพอใจ ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายอาจจะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ ผลิตภัณฑ์จึงประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์กรหรือบุคคล ผลิตภัณฑ์ต้องมีอรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้า จึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ การกำหนดกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ต้องพยายามคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้

2.1.1 ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ (Product differentiation) และ (หรือ) ความแตกต่างทางการแข่งขัน (Competition differentiation)

2.1.2 พิจารณาจากองค์ประกอบ (คุณสมบัติ) ของผลิตภัณฑ์ (Product component) เช่น ประโยชน์พื้นฐาน รูปร่างลักษณะ คุณภาพ การบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า ฯลฯ

2.1.3 การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Product positioning) เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ของบริษัทเพื่อแสดงตำแหน่งที่แตกต่างและมีคุณค่าในจิตใจของลูกค้าเป้าหมาย

2.1.4 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product development) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีลักษณะใหม่และปรับปรุงให้ดีขึ้นซึ่งต้องคำนึงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

2.1.5 กลยุทธ์เกี่ยวกับส่วนประสมผลิตภัณฑ์ (Product mix) และสายผลิตภัณฑ์ (Product line)

¹⁵ Kotler, Philip, Marketing Management. 9th ed. (New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1997), page 92-94.

2.2 ราคา (Price)

ราคา หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ราคาเป็นต้นทุนของลูกค้า ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า ผลิตภัณฑ์กับราคา ผลิตภัณฑ์นั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคา เขาก็จะตัดสินใจซื้อ ดังนั้น ผู้กำหนดกลยุทธ์ด้านราคาต้องคำนึงถึง

2.2.1 คุณค่าที่รับรู้ (Perceived value) ในสายตาของลูกค้า ซึ่งต้องพิจารณาว่าการยอมรับของลูกค้าในคุณค่าของผลิตภัณฑ์สูงกว่าราคาผลิตภัณฑ์นั้น

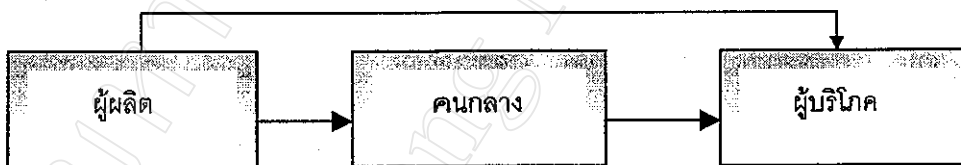
2.2.2 ต้นทุนสินค้าและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 การแข่งขัน

2.3 การจัดจำหน่าย (Place)

การจัดจำหน่าย หมายถึง โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบด้วยสถาบันและกิจกรรม ใช้เพื่อเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์และบริการจากองค์กรไปยังตลาด สถาบันที่นำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเป้าหมายก็คือ สถาบันการตลาด ส่วนกิจกรรมที่ช่วยในการกระจายสินค้า ประกอบด้วย การขนส่ง การคลังสินค้า และการรักษาสินค้าคงคลัง การจัดจำหน่ายจึงประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

2.3.1 ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of distribution) หมายถึง เส้นทางที่ผลิตภัณฑ์ และ (หรือ) กรรมสิทธิ์ที่ผลิตภัณฑ์ถูกเปลี่ยนมือไปยังตลาด ในระบบช่องทางการจัดจำหน่ายจึงประกอบด้วยผู้ผลิต คนกลาง ผู้บริโภค

2.3.2 การสนับสนุนการกระจายตัวสินค้าสู่ตลาด (Market logistic) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายตัวผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิต ไปยังผู้บริโภค

2.4 การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

การส่งเสริมการตลาด เป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ การติดต่อสื่อสารอาจใช้พนักงานขายทำการขาย (Person selling) และการติดต่อสื่อสาร โดยไม่ใช้คน (Nonpersonal selling) เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารมีหลายประการซึ่งอาจเลือกใช้หนึ่งหรือหลายเครื่องมือ ต้องใช้หลักการเลือกใช้เครื่องมือสื่อสารแบบประสมประสานกัน (Integrated marketing communication : IMC) โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับลูกค้า ผลิตภัณฑ์ คู่แข่งขัน โดยบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันได้ เครื่องมือส่งเสริมที่สำคัญ มีดังนี้

2.4.1 การโฆษณา (Advertising) เป็นกิจกรรมในการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับองค์การและ(หรือ)ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือความคิด ที่ต้องมีการจ่ายเงินโดยผู้อุปถัมภ์รายการ กลยุทธ์ในการโฆษณาจะเกี่ยวข้องกับ กลยุทธ์การสร้างสรรค้งาน โฆษณา ยุทธวิธีการโฆษณา และกลยุทธ์สื่อ

2.4.2 การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal selling) เป็นกิจกรรมการแจ้งข่าวสารและจูงใจตลาดโดยใช้บุคคล งานในข้อนี้จะเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การขายโดยใช้พนักงานขาย และการจัดการหน่วยงานขาย

2.4.3 การส่งเสริมการขาย (Sale promotion) หมายถึง กิจกรรมการส่งเสริมที่นอกเหนือจากการโฆษณา การขายโดยพนักงานขาย และการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจ ทดลองใช้ หรือการซื้อ โดยลูกค้าขั้นสุดท้ายหรือบุคคลอื่นในช่องทาง การส่งเสริมการขายมี 3 รูปแบบ คือ การกระตุ้นผู้บริโภคเรียกว่าการส่งเสริมการขายที่มุ่งผู้บริโภค การกระตุ้นคนกลางเรียกว่า การส่งเสริมการขายที่มุ่งคนกลาง และการกระตุ้นพนักงานขาย เรียกว่า การส่งเสริมการขายที่มุ่งพนักงานขาย

2.4.4 การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ (Publicity and public relations) การให้ข่าวเป็นการเสนอความคิดเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่ไม่ต้องมีการจ่ายเงิน ส่วนการประชาสัมพันธ์ หมายถึง ความพยายามที่มีการวางแผน โดยองค์การหนึ่งเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อองค์การให้เกิดกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การให้ข่าวเป็นกิจกรรมหนึ่งของการประชาสัมพันธ์

2.4.5 การตลาดทางตรง (Direct marketing) และการตลาดเชื่อมตรง (Online marketing) เป็นการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดการตอบสนองโดยตรง หรือหมายถึง วิธีการต่างๆ ที่นักการตลาดใช้ส่งเสริมผลิตภัณฑ์โดยตรงกับผู้ซื้อและทำให้เกิดการตอบสนองในทันที ประกอบด้วย การขายทางโทรศัพท์ การขายโดยใช้จดหมายตรง การขายโดยใช้แคตตาล็อก และการขายทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ ซึ่งจูงใจให้ลูกค้ามีกิจกรรมการตอบสนอง เช่น ใช้คูปองแลกซื้อ

จากแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของทัศนคติ และแนวคิดส่วนประสมทางการตลาด ผู้วิจัยใช้แนวความคิดดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป็นแนวทางในการทำวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

H₁ : ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมการตลาดของ บริษัท สุฟรีเดอรัม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ไม่มีความแตกต่างจากทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมการตลาดของ บริษัท แอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด

H_2 : ปัญหาของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมการตลาดของ บริษัท สุพรีเคอร์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ไม่มีความแตกต่างจากปัญหาของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมการตลาดของ บริษัท แอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด

นิยามศัพท์

ทัศนคติ หมายถึง ระดับการประเมินในส่วนของความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยแบ่งออกเป็น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้บริโภค หมายถึง ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์ของสุพรีเคอร์มและแอมเวย์มาก่อน

ส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง ผลិតภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด

การตลาดแบบหลายชั้น¹⁶ (Multi Level Marketing : MLM) หมายถึง การขายสินค้าแบบที่ลูกค้าสามารถเข้ามาเป็นผู้ขายได้ด้วย ในรูปแบบของการเป็น Downlines หรือลูกทีม ผู้ขายในทุกระดับจะได้รับส่วนแบ่งกำไรจากลูกทีมระดับรองจากตนเองลงไป

ผลิตภัณฑ์สุพรีเคอร์ม หมายถึง ผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีตราหือสุพรีเคอร์ม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน ผลิตภัณฑ์สำหรับรถยนต์ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ทันสมัย ผลิตภัณฑ์ทะเลนุถนอมความงาม ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวพรรณ ผลิตภัณฑ์ถนอมความงามเส้นผม ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาภายในช่องปาก ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์เพื่อการเกษตร และผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ส่วนตัว

ผลิตภัณฑ์แอมเวย์ หมายถึง ผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีตราหือแอมเวย์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน ผลิตภัณฑ์ถนอมรักษารถยนต์ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ทันสมัย ผลิตภัณฑ์ทะเลนุถนอมความงาม ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์เพื่อการเกษตร และผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ

ทบทวนวรรณกรรม

กิตติ ปัตตะพงษ์¹⁷ (2537) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์แอมเวย์ พบว่า ทุกกลุ่มอายุ อาชีพ และรายได้ มีทัศนคติต่อหือหือผลิตภัณฑ์

¹⁶ หนังสือพิมพ์คู่แข่งรายวัน, 22 มกราคม 2541.

¹⁷ กิตติ ปัตตะพงษ์. "ทัศนคติของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าแอมเวย์". การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2537.

ในระดับดี สำหรับทัศนคติต่อประเภทสินค้า และคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าแอมเวย์อยู่ในระดับพอใช้ และมีทัศนคติต่อราคา และขนาดของผลิตภัณฑ์สินค้าแอมเวย์ว่าควรปรับปรุง ด้านปัญหาของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าแอมเวย์ได้แก่ด้าน ไม่มีประเภทสินค้าตามที่ลูกค้าต้องการและประเภทสินค้าไม่ทันสมัย คุณภาพไม่ดีเหมือนกับที่แนะนำ ไม่มีสินค้าขนาดตัวอย่างเพื่อทดลองใช้ การบรรจุหีบห่อไม่สะดวกต่อการใช้ ป้ายฉลากข้อความเป็นภาษาอังกฤษไม่มีภาษาไทยกำกับ ไม่มีมาตรฐานการให้บริการที่แน่นอน ราคาสินค้าแพง ไม่ทราบว่าหาซื้อที่ไหน และไม่มีการโฆษณา

จากผลการศึกษาของศูนย์วิจัย ธนาคารกสิกรไทย¹⁸ (2541) พบว่าการตลาดแบบหลายชั้น (Multi Level Marketing: MLM) มีลักษณะดังนี้ จำหน่ายสินค้าหลากหลายชนิดที่มีคุณภาพสูง ยอดขายจะมาจากยอดการจำหน่ายสินค้าซ้ำอีกเรื่อยๆ เน้นความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ บริษัทจะใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อทำการวิจัยค้นคว้าและพัฒนาคุณภาพ มีการรับประกันคุณภาพและความพอใจในตัวสินค้า โดยการคืนเงิน ลูกค้าสามารถเปลี่ยนหรือคืนสินค้าได้ในเวลาอันเหมาะสม ผู้ขายจะเน้นในเรื่องการขายสินค้าและการให้บริการหลังการขายอย่างต่อเนื่อง

ทัศนีย์ สุทธิโสภณาภรณ์¹⁹ (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการช่องทางการจัดจำหน่ายของระบบการตลาดแบบหลายชั้น : กรณีศึกษาบริษัท พีริเซนกรุ๊ป จำกัด พบว่า ผู้แทนจำหน่ายส่วนใหญ่จำหน่ายเครื่องกรองน้ำเพื่อใช้บริโภคภายในบ้านมากที่สุด โดยจะทำการสั่งซื้อเมื่อมีการขายสินค้าได้แล้ว ส่วนใหญ่จะตั้งราคาสินค้าเท่ากับราคาปลีกที่บริษัทกำหนด และแสดงราคาเมื่อปิดการขาย โดยมีเงื่อนไขการชำระด้วยเงินสดมากที่สุด รองลงมาคือการให้เครดิต เน้นการขายผ่านผู้จำหน่ายอิสระและสรรหาผู้จำหน่ายอิสระใหม่ด้วยการให้ค่านายหน้าแก่ผู้จำหน่ายอิสระเดิม ผู้แทนจำหน่ายส่วนใหญ่มีการจัดอบรมย่อยไม่สม่ำเสมอ และมักใช้สถานที่ที่บ้านลูกค้ามากที่สุด นิยมใช้เอกสารในการให้ความรู้ด้านต่างๆ วิธีการส่งเสริมการตลาดที่ผู้แทนจำหน่ายนิยมใช้มากที่สุดคือการลดราคาสินค้า และรองลงมาคือสะสมคะแนนการขายเพื่อท่องเที่ยว

คณิษฐ์ ประดิษฐ์สุวรรณ²⁰ (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของระบบการตลาดขายตรงแบบหลายชั้น : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ นูสกิน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยด้านการตลาดที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของธุรกิจนูสกินมีความสำคัญโดยเรียงลำดับความสำคัญ คือ อันดับแรก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ รองลงมาช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด และราคา ตามลำดับส่วน

¹⁸ พิเศษฐ์ แทนทิว,เปิดโปงธุรกิจขายตรง (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ทศวรรษ,2541),หน้า 36-37.

¹⁹ ทัศนีย์ สุทธิโสภณาภรณ์. "การจัดการช่องทางการจัดจำหน่ายของระบบการตลาดแบบหลายชั้น : กรณีศึกษาบริษัท พีริเซนกรุ๊ป จำกัด". การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2541.

²⁰ คณิษฐ์ ประดิษฐ์สุวรรณ. "ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของระบบการตลาดขายตรงแบบหลายชั้น : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ นูสกิน จังหวัดเชียงใหม่". การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2542.

ปัญหาด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ มีคู่แข่งที่เป็นผลิตภัณฑ์จำพวกเดียวกันมากในตลาดปัจจุบัน ราคาขายส่งที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ของคู่แข่ง มีความไม่สะดวกในการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ของควาน์ไลน์ที่อยู่ต่างจังหวัด มีการจัดรายการส่งเสริมการขายของทางบริษัทน้อยเกินไป มากกว่าปัญหาอื่นๆ

สุรพงษ์ เจริญชัย²¹ (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของการจัดการการขายผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสุขภาพที่ใช้ระบบการขายโดยตรง พบว่า มีปัญหาในส่วนของกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดเป็นสำคัญ คือ บุคคลทั่วไปขาดความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสุขภาพและเข้าใจผิดว่าสามารถใช้เพื่อการรักษาโรคได้ มีราคาสูงกว่าผลิตภัณฑ์อย่างเดียวกันที่จำหน่ายในท้องตลาดในระบบค้าปลีกปกติ กระจายสินค้าต้องใช้เวลาในการส่งสินค้าและส่งสินค้าผ่านพนักงานขายไปให้ลูกค้า ทำให้ได้รับสินค้าล่าช้า การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่างๆ จะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้จำนวนมาก การรับประกันแม้ว่าจะมีทุกบริษัท แต่การรับประกันของบางบริษัทมีเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมกับผู้บริโภคและพนักงานขาย

---

²¹ สุรพงษ์ เจริญชัย. “ปัญหาของการจัดการการขายผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสุขภาพที่ใช้ระบบการขายโดยตรง”. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2542.